

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ – ΑΣΚΗΣΕΙΣ & ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Παιδιά, καλησπέρα!

Με το **παρόν έγγραφο** σας δίνω **νέο υλικό** στη Νέα Ελληνική Γλώσσα ως συνέχεια του προηγούμενου. Την περασμένη φορά ασχοληθήκαμε με **ένα** από τα τρία βασικά εισαγωγικά κείμενα, το **κείμενο 1** της **Ενότητας 3** και ειδικότερα με ένα κείμενο με τον τίτλο *Ας γνωρίσουμε τη Σαλαμίνα* όπου ο συγγραφέας του μας έδινε πληροφορίες για τη Σαλαμίνα κάνοντας μία περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών και των ιδιοτήτων του νησιού.

Στο σημερινό έγγραφο θα ασχοληθούμε με τα άλλα δύο κείμενα της Ενότητας 3, το **κείμενο 2**, με τον τίτλο **Ιστορία μίας φώκιας**, και το **κείμενο 3**, με τον τίτλο **Ανανεώσιμοι φυσικοί και ενεργειακοί πόροι**.

Όπως και με το κείμενο 1, θα σας ζητήσω να διαβάσετε **προσεκτικά** και τα δύο κείμενα και να απαντήσετε σε **κάποιες ερωτήσεις** στα δύο κείμενα. Σε κάποια σημεία στα δύο κείμενα σας έχω υπογραμμίσει με έντονα **μαύρα γράμματα** κάποια σημεία που είναι **αξιοσημείωτα** και παρουσιάζουν **ξεχωριστό ενδιαφέρον**. Παρακάτω σας αναπαράγω και τα δύο κείμενα του βιβλίου σας. Διαβάστε προσεκτικά, απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν ακριβώς κάτω από κάθε κείμενο και στείλτε μου τις απαντήσεις σας στην **προσωπική ηλεκτρονική μου διεύθυνση**: apapadopoulos58@yahoo.com

Κείμενο 2

Ιστορία μιας φώκιας

Πάντοτε συμπαθούσα τις φώκιες, ιδίως από τότε που άκουσα στην Ολλανδία **την ιστορία που θα σας διηγηθώ**. Είναι πραγματική, αν πιστέψει κανείς τους Ολλανδούς. Αυτά τα ζώα είναι τα σκυλιά των ψαράδων. Έχουν κεφάλι **μολοσσού**, μάτι βοϊδίσιο και μουστάκια γάτας. Την περίοδο του ψαρέματος ακολουθούν τις βάρκες και κυνηγάνε το ψάρι, όταν ο ψαράς αστοχεί ή το αφήνει να του ξεφύγει. Το χειμώνα είναι πολύ κρουλιάρες και σε κάθε **ιγκλού** ψαρά βλέπεις να τριγυρνάει και μία, που συνήθως πιάνει την καλύτερη θέση μπροστά στη φωτιά, περιμένοντας το μερίδιό της απ' ό,τι βράζει στη χύτρα.

Ένας ψαράς και η γυναίκα του **περνούσαν μεγάλες φτώχειες** –η χρονιά ήταν πολύ κακή– και, όταν δεν υπήρχε πια λέπι, ο ψαράς λέει στη γυναίκα του: «**Αυτό το βρομόψαρο τρώει την μπουκιά απ' το στόμα των παιδιών μας.** Μου 'ρχεται να το πάρω και να το πετάξω στη θάλασσα· ας πά' να βρει τους όμοιούς του· αυτοί ξέρουν κάτι τρύπες και ξεχειμωνιάζουν, χωμένοι κάτω από φύκια κι όλο και ξετρυπώνουν κανένα ψάρι για φαΐ».

Η γυναίκα του ψαρά έπεσε γονατιστή μπροστά στον άντρα της και τον παρακαλούσε να λυπηθεί τη φώκια. **Η σκέψη, όμως, των παιδιών της που 'χαν ξελιγωθεί από την πείνα κατεύνασε γρήγορα αυτή την κρίση μεγαλοψυχίας (= η συμπόνια για κάποιον)**. Τα χαράματα ο ψαράς έβαλε τη φώκια μέσα στη βάρκα του κι αφού ξανοίχτηκε μερικές λεύγες την ξεμπάρκαρε σ' ένα ξερονήσι. Η φώκια άρχισε να παίζει χαζοχαρούμενα με τις άλλες φώκιες και ούτε που πήρε είδηση πως η βάρκα έφευγε.

Ο ψαράς γύρισε στην καλύβα του με την καρδιά ραγισμένη απ' το χαμό της συντρόφου του. Μόλις μπήκε μέσα, βρήκε τη φώκια να στρογγυλοκάθεται μπροστά στη φωτιά και να στεγνώνει τη γούνα της. Άντεξαν την πείνα για λίγες μέρες ακόμα. **Μετά ο ψαράς, αλαλιασμένος απ' τις φωνές των παιδιών του που ζητούσαν φαΐ, αποφάσισε να δράσει πιο δυναμικά. Αυτή τη φορά, ξανοίχτηκε πολύ βαθιά στη θάλασσα και πέταξε τη φώκια στο νερό, μακριά απ' τις ακτές.** Η φώκια προσπαθούσε απεγνωσμένα να γαντζωθεί από την κουπαστή με τα πτερύγιά της που μοιάζουν με χέρια. Ο ψαράς, εκνευρισμένος, της κοπανάει μια με το κουπί, με αποτέλεσμα να της σπάσει το ένα πτερύγιο. Η φώκια έμπηξε κάτι τσιριχτά σαν άνθρωπος και χάθηκε μες στο νερό, που βάφτηκε κόκκινο απ' το αίμα της.

Ο ψαράς γύρισε σπίτι του ψυχικό ράκος (=σε πολλή άσχημη ψυχολογική κατάσταση). Αυτή τη φορά η φώκια δεν τον περίμενε κάτω απ' την καμινάδα. Την ίδια νύχτα, όμως, ακούστηκαν φωνές έξω στο δρόμο. Ο ψαράς νόμιζε ότι κάποιον σκοτώνουν και βγήκε να βοηθήσει το θύμα. Μπροστά στην πόρτα βρήκε τη φώκια που 'χε συρθεί μέχρι το σπίτι και φώναζε γοερά, υψώνοντας στον ουρανό το ματωμένο της πτερύγιο. Τη μάζεψαν, την περιποιήθηκαν κι ούτε που ξανασκέφτηκαν ποτέ να τη διώξουν απ' το σπίτι· άλλωστε, από εκείνη τη στιγμή, η ψαριά ήταν κάθε φορά και καλύτερη.

Ζεράρ ντε Νερβάλ, στο *Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία*,
Ανθολόγιο μεταφράσεων, Β' Ενιαίου Λυκείου (επιλογής), ΟΕΔΒ, 2000

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

- 1) Το κείμενο για τη φώκια είναι απόσπασμα από το Γάλλο συγγραφέα και λογοτέχνη Ζεράρ ντε Νερβάλ. Αφού διαβάσετε το κείμενο, μπορείτε να καταλάβετε **τι ακριβώς κάνει ο συγγραφέας στο κείμενο αυτό και ποιος είναι ο σκοπός- πρόθεση του** (τι θέλει, δηλαδή, να πετύχει) ;

- 2) Για **ποιο λόγο** ο άνθρωπος-ψαράς επιδιώκει να απαλλαγεί από τη φώκια; Πώς επιδρά αυτό στην ψυχολογία του;
- 3) Το τέλος της «Ιστορίας μιας φώκιας» σε **ποιες σκέψεις** σάς οδηγεί για τη **συνύπαρξη ανθρώπου και ζώου**;

Κείμενο 3

Ανανεώσιμοι φυσικοί και ενεργειακοί πόροι

Οι σημερινοί άνθρωποι καταναλώνουν πολλούς από τους φυσικούς πόρους τόσο **γρήγορα, που η φύση δεν προλαβαίνει να τους ξαναδημιουργήσει**. Πώς θα ζήσουν οι επόμενες γενιές ανθρώπων, αν εξαντληθούν αυτοί οι φυσικοί πόροι; Επιπλέον, όπως χρησιμοποιούμε αυτούς τους φυσικούς πόρους, ρυπαίνουμε το περιβάλλον. Πώς θα ζήσουμε εμείς καλά και οι επόμενες γενιές καλύτερα, αν καταστρέψουμε το φυσικό μας περιβάλλον;

Ας σκεφτούμε καλύτερα, λοιπόν, πώς φτάσαμε σε αυτό το σημείο, για να μπορέσουμε να καταλάβουμε καλύτερα τι μπορούμε και πρέπει να κάνουμε, και ας αναρωτηθούμε γιατί δεν το κάνουμε ακόμη ή δεν το κάνουμε όσο γρήγορα πρέπει.

Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε ότι η κατάσταση που αντιμετωπίζουμε σήμερα δεν ήταν πάντα έτσι. Για χιλιάδες χρόνια, σε ολόκληρο τον κόσμο, οι περισσότεροι άνθρωποι ζούσαν φτωχικά σε μικρά χωριά και σε μέρη όπου υπήρχε τρεχούμενο νερό και φυσούσαν άνεμοι. **Κατανάλωναν λίγα πράγματα, ικανοποιώντας τις πιο βασικές ανάγκες τους, και το έκαναν με τρόπο που δεν έκανε κακό στο φυσικό περιβάλλον τους**, γιατί ανακύκλωναν σχεδόν τα πάντα και χρησιμοποιούσαν σχεδόν αποκλειστικά ανανεώσιμους πόρους.

Όμως, εδώ και δύο αιώνες περίπου άρχισε μια πολύ μεγάλη αλλαγή, γνωστή και ως **βιομηχανική επανάσταση**. Σε μερικές χώρες αρχικά, **οι άνθρωποι ανακάλυψαν πρώτα τον ατμό και κατασκεύασαν τις ατμομηχανές, έπειτα τον ηλεκτρισμό και τις ηλεκτρικές μηχανές. Με τις μηχανές αυτές, που είχαν πολύ μεγαλύτερη δύναμη από τα ζώα, μπορούσαν να φτιάξουν πολύ περισσότερα, καλύτερα και φτηνότερα προϊόντα και να βελτιώσουν τη ζωή τους**.

Για την παραγωγή, όμως, όλων αυτών των θαυμαστών πραγμάτων, που μεγάλωσαν και βελτίωσαν πάρα πολύ τη ζωή μας, απαιτούνται ολοένα περισσότερα μέταλλα και ενέργεια, που μάθαμε να τα παίρνουμε **από μη ανανεώσιμους ορυκτούς φυσικούς πόρους**. Βεβαίως, για τα μέταλλα δεν μπορούσαμε να κάνουμε αλλιώς. Αλλά εγκαταλείψαμε και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, γιατί δεν μπορούσαμε ή δε θελήσαμε να αντιμετωπίσουμε την ιδιορρυθμία τους.

Για να βελτιώσουμε τη ζωή μας, μπορούμε και πρέπει να αλλάξουμε πολλά πράγματα στη χρήση των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων:

- Μπορούμε και πρέπει να **περιορίσουμε τη σπατάλη** και να **καταναλώνουμε μόνο όσα προϊόντα έχουμε πραγματικά ανάγκη**. Γιατί να επηρεαζόμαστε από τις διαφημίσεις ή από το τι κάνουν οι άλλοι (φίλοι, συγγενείς, γείτονες...); Γιατί να αγοράζουμε πράγματα που δεν τα χρειαζόμαστε ή να πετάμε εκείνα που μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε για αρκετό καιρό ακόμα;
- Μπορούμε και πρέπει να **ανακυκλώνουμε όσα υλικά γίνεται –όπως το γυαλί ή το χαρτί– και κυρίως τα μέταλλα που τα παίρνουμε από μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους**. Γιατί να πετάμε τα μεταλλικά κουτιά, τα γυάλινα μπουκάλια, τα χάρτινα είδη (εφημερίδες, περιοδικά...), αντί να τα επιστρέφουμε για να ξαναχρησιμοποιηθούν; Γιατί να μη φτιάχνουμε όλα τα προϊόντα έτσι, ώστε όλα τα υλικά τους να μπορούν να ανακυκλωθούν;

Η ζωή μας μπορεί να γίνει πολύ καλύτερη. Το κακό είναι ότι **οι άνθρωποι παγιδεύονται σε αυτό που έχουν δημιουργήσει και φοβούνται τις αλλαγές**. Αλλά οι νέοι και οι νέες, που έχουν τη ζωή μπροστά τους και μπορούν να καταλάβουν καλύτερα τους κινδύνους που μας απειλούν, οφείλουν να δείξουν μεγαλύτερη τόλμη και αποφασιστικότητα και να απαιτήσουν από τους μεγαλύτερους να κάνουν το ίδιο.

Λευτέρης Παπαγιαννάκης, στο *Ανιχνεύοντας το Σήμερα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2002 (διασκευή)*

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

- 1) Ο συγγραφέας του κειμένου στην πρώτη, κιάλας, παράγραφο εκθέτει- παρουσιάζει ένα **σοβαρό πρόβλημα** που έχει σχέση με το είδος των πρώτων υλών που καταναλώνουν οι άνθρωποι. **Ποιο** είναι ακριβώς αυτό το πρόβλημα και **γιατί** ο συγγραφέας το θεωρεί **ιδιαίτερα σοβαρό**.
- 2) Η λεγόμενη **Βιομηχανική Επανάσταση** θεωρείται ως ένα από τα πιο σημαντικά γεγονότα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Σύμφωνα με το κείμενο, ποια **πολλή σημαντική αλλαγή** συνέβη με τη Βιομηχανική Επανάσταση και **τι συνέπειες** είχε;
- 3) *Τι προσπαθεί, κατά τη γνώμη σας, να πετύχει ο συγγραφέας του κειμένου με το κείμενο για τις πηγές ενέργειας; Ποιος είναι ο σκοπός του;*

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ 1, 2, 3

Κάθε συγγραφέας ενός κειμένου (ό,τι κείμενο και αν είναι αυτό) γράφοντας ένα κείμενο που απευθύνεται σε αναγνώστες (αποδέκτες – παραλήπτες του μηνύματος) έχει πάντα μία **πρόθεση**, έναν **σκοπό**: θέλει δηλαδή να πετύχει κάτι συγκεκριμένο, να περάσει στους αναγνώστες ένα πολύ συγκεκριμένο μήνυμα. Ο σκοπός που έχει ο συγγραφέας του κειμένου του κειμένου του (ως πομπός του μηνύματος) επηρεάζει καθοριστικά το τη **περιεχόμενο**, τη **φύση** και το **είδος** του κειμένου του.

Έχοντας πλέον διαβάσει **και τα τρία κείμενα** της Ενότητας 3 (το κείμενο 1 της προηγούμενης φοράς και τα κείμενα 2 και 3 σε αυτό το έγγραφο) να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα γράφοντας κάτω από την σχετική στήλη τον **σκοπό- πρόθεση** που έχουν οι συγγραφείς των τριών διαφορετικών κειμένων και **τι είδους** κείμενο θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι το κείμενο του.

<u>ΚΕΙΜΕΝΟ</u>	<u>ΣΚΟΠΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ</u>	<u>ΕΙΔΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ</u> (Να το χαρακτηρίσετε με βάση το περιεχόμενο του και τον σκοπό του συγγραφέα)
<u>Κείμενο 1</u> (Ας γνωρίσουμε τη Σαλαμίνα)		
<u>Κείμενο 2</u> (Ιστορίας μίας φώκιας)		
<u>Κείμενο3</u> (Ανανεώσιμοι ενεργειακοί και φυσικοί πόροι)		

Απαντήστε, λοιπόν, και **στις ερωτήσεις και στα δύο κείμενα**, συμπληρώστε τον **παραπάνω πίνακα** και στείλτε τα μου **μέχρι και αυτή τη Δευτέρα** στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που σας έδωσα πιο πάνω, στην αρχή του εγγράφου αυτού.

Αυτά από εμένα!

Ο καθηγητής σας